

Malířství 19. století

Malířství v Čechách 1790 – 1840
(„generace zakladatelů“)

Příčiny nepříznivé situace

- oslabení tradiční mecenášské úlohy církve;
- složitá situace šlechty – centralizované řízení státu vedlo k oslabení postavení aristokracie v provinciích;
- nedostatečně rozvinutý umělecký trh a malý potenciál měšťanstva pro podporu umění a kultury.

Projekty na podporu rozvoje uměleckého provozu v Čechách

- Společnost vlasteneckých přátel umění (Privat Gesellschaft patriotischer Kunst Freunde, 1796);
- Kreslířská akademie (1799);
- Krasoumná jednota pro Čechy (Kunstverein für Böhmen, 1835).

Jan Jakub Quirin Jahn

(1739 Praha – 1802 Praha)

- přední znalec dějin výtvarného umění v Čechách;
- zakládající člen Společnosti vlasteneckých přátel umění;
- jeho činnost historiografická (nerealizovaný přehled dějin českého umění) a sběratelská (archivní materiály Pražského malířského bratrstva).

Jan Jakub Quirin Jahn (1739-1802),
Podobizna dámy v čepci, kol. 1785,
olej, plátno, 59 x 42 cm, Národní
galerie v Praze

Ludvík Kohl

(1746 Praha – 1821 Praha)

- studium v ateliéru Norberta Grunda a na mědirytecké akademii Jakuba Schmutzera ve Vídni;
- od roku 1775 vyučoval kreslení na c.k. normální škole v Praze;
- významná byla jeho činnost portrétní;
- po roce 1800 se soustavně věnoval malbě architektury a architektonických interiérů.

Ludvík Kohl (1746-1821), Pohled do umělcova ateliéru, 1799, štetcová kresba tuší, papír, 52,5 x 66 cm, Muzeum hl. města Prahy

Ludvík Kohl (1746-1821),
Podobizna umělcovy dcery
Anny, kol. 1810, olej, plátno,
79,5 x 63 cm, Muzeum hl.
města Prahy

Ludvík Kohl (1746-1821), Návrh dostavby Katedrály sv. Víta v Praze, 1814, olej, dřevo, 112 x 152 cm, Muzeum hl. města Prahy

Ludvík Kohl (1746-1821), Vladislavský sál, mezi 1810-1820, olej, plátno, 65 x 86 cm, Národní galerie v Praze

Josef Bergler

(1753 Salzburg –1829 Praha)

- studoval u Martina Knollera v Miláně a Antona Marona v Římě;
- působil jako dvorní malíř a stolovník pasovského biskupa Leopolda Thun-Hohensteina;
- pedagogické zásluhy;
- v poslední době je Bergler oceňován i jako zručný kreslíř a grafik.

Josef Bergler (1753-1829), Mladý
umělec – novoročenka, 1811, mědiryt,
12,8 x 8,3 cm, Boris Wilnitsky Fine Arts

*Dies Papier ist so klein.
In die große Rahmen hinein!*

Josef Bergler (1753-1829), Heřman po bitvě v Teutoburském lese, 1809, olej, plátno, 241 x 304 cm, Národní galerie v Praze

Josef Bergler (1753-1829), Spytihněvův soud, 1818, olej, plátno, 160 x 195 cm, Kolowratská obrazárna v Rychnově n. Kn.

Karel Postl

(1769 panství Bechyně – 1818 Praha)

- studoval ve Vídni, patrně u Friedricha Augusta Branda a na mědirytecké akademii Jakoba Schmutzera;
- v roce 1806 byl pověřen vedením krajinářské školy na Akademii v Praze;
- propojoval klasicistní východisko s některými preromantickými prvky.

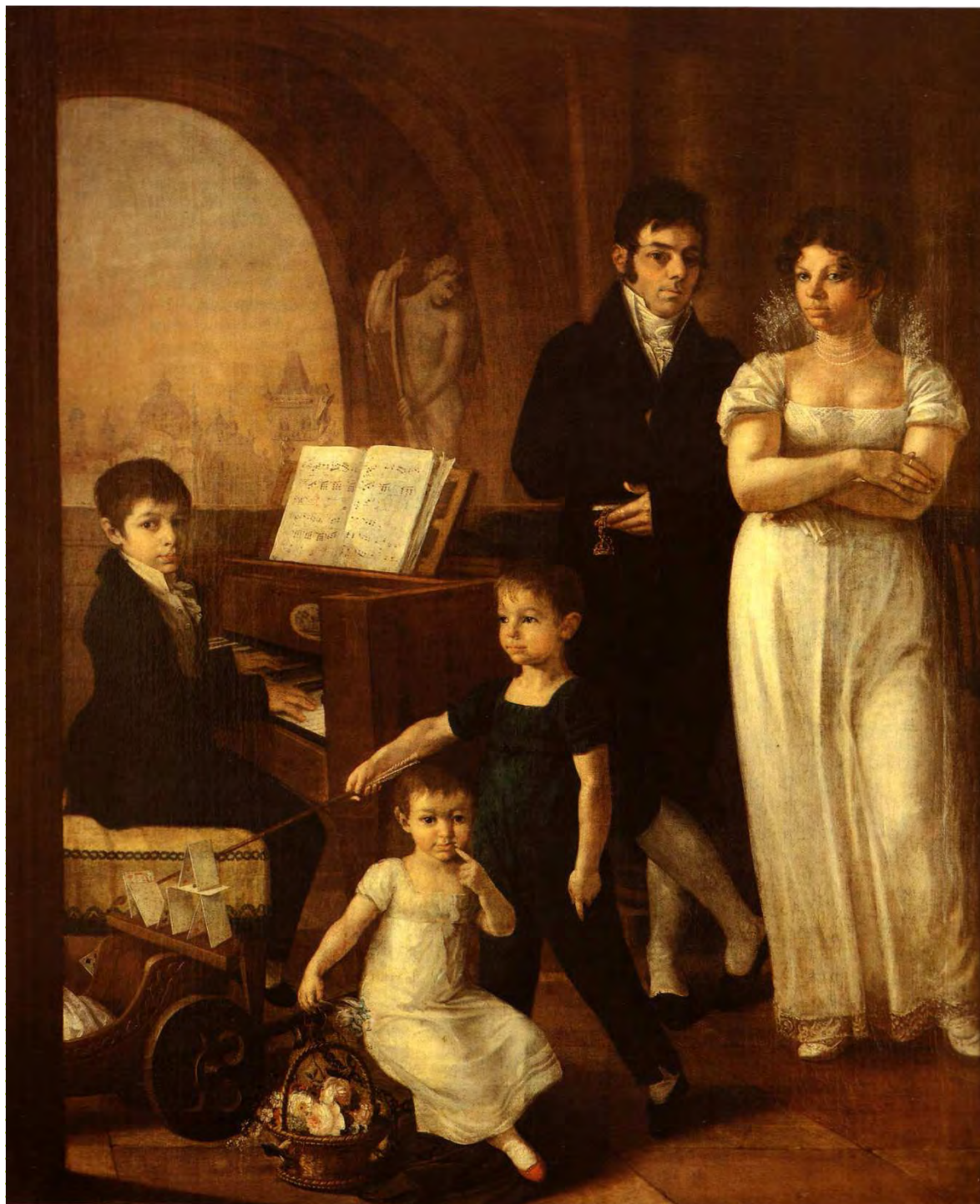

Karel Postl (1769–1818), Večer z cyklu Čtyři denní doby, kol. 1810, olej, plátno, 77 x 102 cm, Národní galerie v Praze

Antonín Machek

(1775 Podlažice – 1844 Praha)

- prošel různorodým školením, v roce 1799 pak studoval na Akademii ve Vídni;
- po návratu do Prahy v roce 1814 se stal nejosobitějším portrétistou zdejší měšťanské společnosti;
- chtěl se uplatnit i v oboru historické malby – grafický cyklus *Dějiny Čechů v obrazích* s náměty z českých dějin od mytických počátků do novověku.

Antonín Machek (1775–1844), Podobizna rodiny mechanika Josefa Božka, po 1814, olej, plátno, 126 x 105 cm, Muzeum hl. města Prahy

Antonín Machek (1775–1844), Podobizna sochaře Josefa Malínského, 1818, olej, plátno, 78,4 x 61,9 cm, Národní galerie v Praze

Antonín Machek (1775–1844), Podobizna Ludvíka Rittera von Rittersberg, před 1827, olej, plátno, 52,9 x 44,5 cm, Národní galerie v Praze

František Horčíčka

(1776 Praha – 1858 Praha)

- mimořádně a všestranně nadaný umělec;
- navštěvoval kreslířské kurzy Ludvíka Kohla, později studoval na filozofické a právnické fakultě;
- v roce 1800 se zapsal na pražskou výtvarnou Akademii, po absolutoriu nastoupil jako správce Colloredo–Mansfeldské obrazárny, přičemž se uplatnil i jako restaurátor.

František Horčíčka (1776–1858),
Portrét astronoma Adama
Bittnera, asi 1837, olej, plátno, 95
x 71 cm, Národní technické
muzeum

František Horčíčka (1776–1858), Poslední soud,
1820, olej, plátno, 395 x 220 cm, kostel
Nejsvětější Trojice v Praze-Košířích

František Tkadlík

(1786 Praha – 1840 Praha)

- od roku 1803 souběžně s pražskou uměleckou Akademií studoval filozofii na univerzitě;
- uplatnil se jako portrétista a od roku 1817 působil ve funkci správce černínské obrazárny ve Vídni;
- od roku 1836 ředitelem umělecké Akademie v Praze.

František Tkadlík (1786–
1840), Podobizna Otakara
Černína, 1823, olej, plátno, 61
x 47,5 cm, Národní galerie v
Praze

František Tkadlík (1786–1840), Návrat sv. Vojtěcha z benediktýnského kláštera Monte Cassino r. 993 do vlasti, olej, plátno, 1824, 89 x 119 cm, Národní galerie v Praze

František Tkadlík (1786–1840), Enyó (Epilog Napoleónův), 1825, olej, plátno, 100,5 x 137,5 cm, Národní galerie v Praze

Jacques-Louis David (1748-1825), Sabinky, 1799, Louvre, Paříž

František Tkadlík (1786–1840), Sv. Václav a sv. Ludmila při mši, 1837,
101,5 x 141 cm, Národní galerie v Praze

Situace na Moravě

- počátky malířství 19. století na Moravě ještě skromnější, než v Čechách;
- rakouský centralismus = ztráta historického povědomí o příslušnosti Moravy (Země moravskoslezské) k zemím Koruny české;
- v 19. století se Morava stala jednoznačně kulturní a uměleckou periferií, přebírající podněty především z Vídně.

Martin Ferdinand Chvátal, zv. Quadal
(1736 Měrovice – 1809 Sankt Peterburg)

- studoval na Akademii ve Vídni, kde byl ovlivněn nizozemským barokním realismem Martina Meytense, a v roce 1767 nějakou dobu na pařížské Akademii u Françoise Bouchera;
- mezinárodně uznávaný malíř zvířat, žánrů, podobizen a krajin v Londýně, Dublinu, Římě, Florencii, Neapoli, Vídni, Hamburku a nakonec v Petrohradě.

Martin Ferdinand Chvátal, zv. Quadal (1736-1809), Kocour Lady H. George jménem Raton v zahradě vily Navorini v Římě, 1784, olej, plátno, 74 x 102 cm, Moravská galerie v Brně

Barbora Kraftová, roz. Steinerová (1764 Jihlava – 1825 Bamberg)

- studovala na Akademii ve Vídni, kde se provdala za lékárníka Josefa Kraffta a usadila se zde, působila ovšem také v Salzburgu, Bambergu nebo Praze;
- byla vyhledávanou portrétistkou předních šlechtických rodů, pracovala však i pro měšťanské objednavatele.

Barbora Kraftová (1764-1825), Podobizna velkoobchodníka Antona von Marxe s rodinou, 1803, olej, plátno, 149 x 208 cm, Belvedere, Vídeň

Jan Kutálek (Guttalek) (1773 Brno – 1818 Brno)

- nejprve pracoval v dílně svého prastrýce Andrease Schweigela;
- později v letech 1803-1812 studoval na Akademii výtvarných umění ve Vídni jako stipendista moravských stavů;
- předčasná smrt v roce 1818 zabránila dalšímu rozvoji jeho talentu.

Jan Kutálek (1783–1818), Antická scéna, 1808, olej, plátno, 49,5 x 60,5 cm, Moravská galerie v Brně

František Richter

(1774 Brno-1860 Brno)

- vyučil chirurgem u městského ranhojiče, sběratele umění a svobodného zednáře Ernesta Rincoliniho;
- zájem o výtvarné umění, který získal v prostředí tehdejší brněnskou kulturní elity, zaujaté pro otázky sběratelství, jej dovedl až k vlastní umělecké dráze.

František Richter (1774-1860), Krajina se zříceninou hradu Landštejna, 1820, olej, plátno, 71 x 95 cm, Moravská galerie v Brně

Malířství 19. století

Josef Führich – příkladová studie

Josef von Führich

(1800 Chrastava u Liberce – 1876 Vídeň)

- ve své době nejznámější a nejuznávanější výtvarný umělec narozený v Čechách;
- v mládí byl považován za jednoho z největších talentů a za toho, jemuž se může podařit pozvednout umění své vlasti na nejvyšší úroveň;
- jeho ambice však překračovaly možnosti uplatnění v českých zemích, tedy na periferii habsburské monarchie;

Josef von Führich

(1800 Chrastava u Liberce – 1876 Vídeň)

- během římského pobytu v letech 1827 – 1829 se aktivně zapojil do hnutí německých nazarénů, spřátelil se zde s předními nazarénskými umělci a podílel se na jednom z jejich nejvýznamnějších projektů – na nástěnných malbách ve vile Casino Massimo;
- po návratu do Prahy však nenalezl adekvátní pracovní uplatnění;

Josef von Führich

(1800 Chrastava u Liberce – 1876 Vídeň)

- když v polovině 30. let 19. století přesídlil do Vídně, neztratil sice úzké osobní i profesní vazby k Čechám, v průběhu pokračující kulturní a politické emancipace českého etnika (tzv. národního obrození) ve druhé polovině 19. století byl však Führich pocházející z jazykově německého prostředí stále více vyčleňován z kontextu domácího umění;

Josef von Führich

(1800 Chrastava u Liberce – 1876 Vídeň)

- malé pochopení pro Führichovu tvorbu měla česká historiografie konce 19. století (F. X. Jiřík), stejně tak v posledních Dějinách českého výtvarného umění je tento umělec zmíněn jen marginálně;
- mnohostranná osobnost Führichova přitom představuje jeden z chybějících mezičlánků pro formování koncepce „národní školy“ či „národní klasiky“.

Wenzel Führich (1768–1836), Můj otec Ambros Führich při ranní modlitbě, kolem 1830, kolorovaná kresba z rodinné kroniky

A. meiner Schwester Apatha Arbeitsplatz
W.F. der weinige.
M. meiner Mutter Arbeitsplatz zum
seinem Bandwaschen

Mein Vater auf seinen Arbeits-Sessel kniend, verrichtot sein Morgengebeth.

Wenzel Führich (1768–1836), Krajinné veduty („Capriccia“), po 1802, nástěnná malba, Chrastava, Führichův dům

Wenzel Führich (1768–1836),
Nanebevstoupení Krista, 80. léta
18. století, kopie obrazu
Sebastiana Ricciho z drážďanské
galerie, lavírovaná kresba, papír,
Oblastní galerie v Liberci

Josef Führich (1800–1876), Svatá noc,
1816, papír, kvaš, Oblastní galerie v
Liberči

Josef Führich (1800–1876), Kříž
v horách, asi 1818, kvaš, papír,
Sbírka Winterstein, Mnichov

Caspar David Friedrich
(1774-1840), Děčínský
oltář (Kříž v horách), 1807-
1808, olej, plátno,
Staatliche
Kunstsammlungen,
Draždany

Josef Führich (1800–1876), Rozmnožení chlebů a ryb, oltářní obraz Raspenava

Josef Führich (1800–1876), Akt jako bolestný Kristus, kresba, papír,
Národní galerie v Praze

Friedrich Overbeck (1789–1869), Olind a Sofronie na hranici, 1820, nástěnná malba, Cassino Massimo, Řím

Josef Führich (1800–1876), Bitva na Moravském poli, asi 1822,
litografie, papír, Moravská galerie v Brně

Josef Vojtěch Hellich (1807–1880), Portrét Josefa Führicha, 1824, kresba tužkou, papír, Dresden, Kupferstich-Kabinett

Josef Führich (1800–1876), Pokušení sv. Antonína, 1822(–1824?),
olej, plátno?, Jesuitenkollegium Wien

Josef Führich (1800–1876),
Vidění sv. Františka
Serafínského, 1823, olej, plátno,
Raspenava, farní kostel
Nanebevzetí Panny Marie

Josef Führich (1800–1876), Sv. Jenováfa utěšovaná andělem, 1826, olej, měděný plech, Moravská galerie v Brně

Josef Führich (1800–1876), Sv. Jenováfa utěšovaná andělem, 1824–1825, perokresba na papíře, Národní galerie v Praze

Josef Führich (1800–1876), Sv.
Jenovéfa, asi 1822, olej, plátno,
Severočeské muzeum v Liberci

Josef Führich (1800–1876), Pastýř Jindřich nad Golovou mrtvolou, 1826, olej, plátno, Moravská galerie v Brně

Josef Führich (1800–1876), Pastýř Jindřich nad Golovou mrtvolou, 1830/1831, mědiryt, papír, Moravská galerie v Brně

Josef Führich (1800–1876),
Gottfried z Bouillonu skládá
zbraně u Sv. Hrobu, asi
1828–1829, nástěnná
malba, Cassino Massimo,
Řím

Josef Führich (1800–1876), Stětí sv.
Jakuba, 1830, olej na plátně, 480 x
330 cm, kostel Nanebevzetí Panny
Marie v Nové Pace

Josef Führich (1800–1876), Pane, zachraň mne! (Kristus na moři),
1832, olej na plátně, Oblastní galerie v Liberci

Josef Führich (1800–1876), Kristus kráčejíci po moři drží za ruku apoštola Petra, 1644–1693, rytina na papíře, British Museum

Josef Führich (1800–1876),
Rodinný portrét starohraběte
Hugo II. Karla Eduarda ze
Salm-Reifferscheidtu, 1832,
olej na plátně, Státní zámek
Rájec nad Svitavou

Josef Kranner (architektura), Josef Führich (kresebný návrh), Johann Baptist Müller a Josef Holzmaier (malířské provedení), Křížová cesta v Praze na Petříně, 1834–1838

Josef Führich (1800–1876),
Lesní spočinutí
(Waldesruhe) – Madona se
svatou Adélou a sv.
Františkem, 1835, olej na
plátně, Belvedere Vídeň

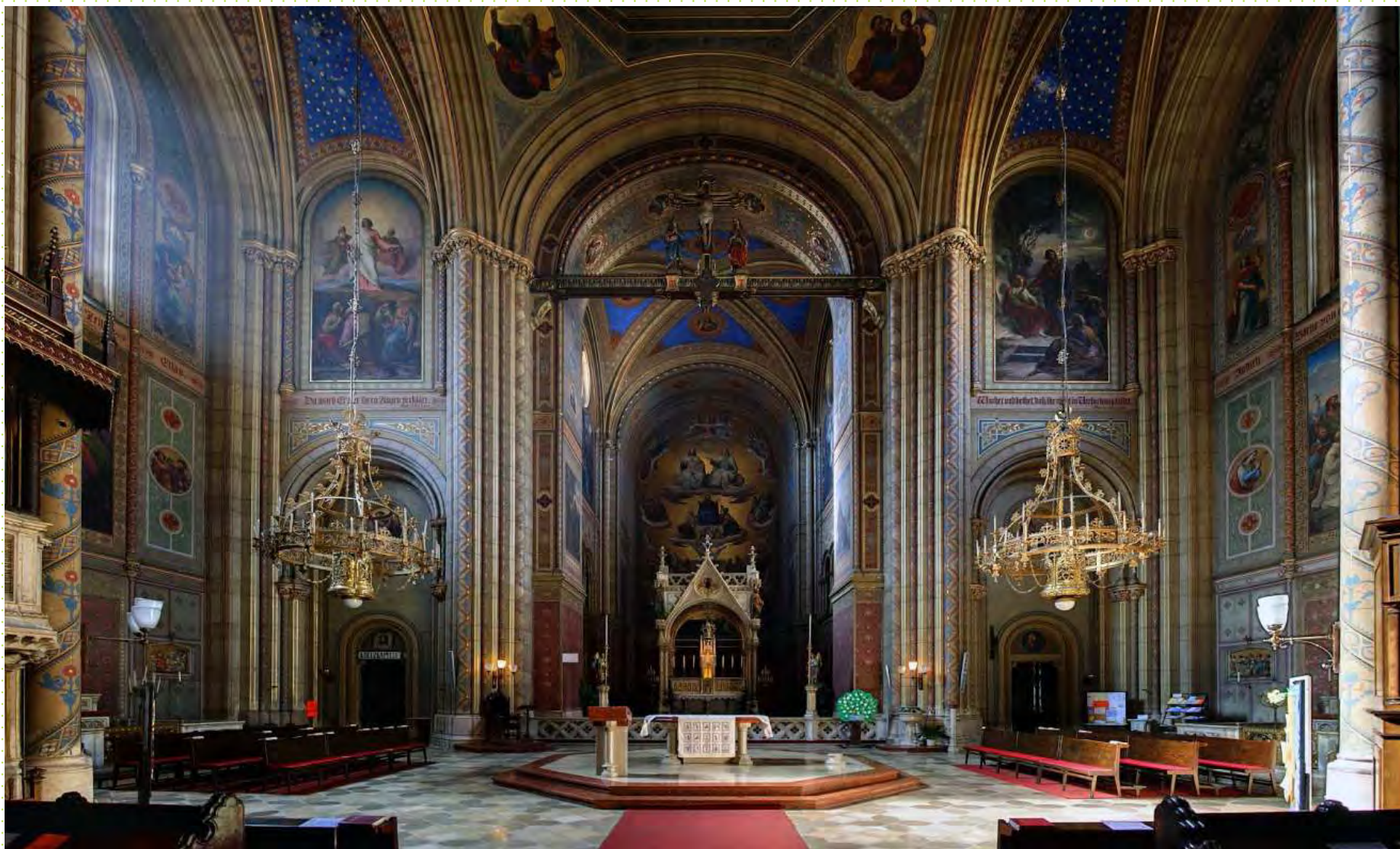
Josef Führich (1800–1876), Putování Panny Marie přes hory, 1841, olej na plátně, Belvedere Vídeň

Vilém Kandler (1816–1859) podle Josefa Führicha, Bůh Otec nesený anděli na hvězdném pozadí a Žehnající Kristus s Pannou Marií, sv. Janem Evangelistou a čtyřmi světci – nástěnná malba hlavního oltáře v apsidě kaple sv. Rafaela v Klárově ústavu slepců, 1838–1840

Josef Führich (1800–1876)
s pomocí Adama Voglera,
XI. zastavení Křížové cesty:
Přibíjení Krista na kříž –
nástěnná malba v kostele
sv. Jana Nepomuckého ve
Vídni, 1844–1846

Johann Georg Müller (architektura), Eduard van der Nüll (ornamentální výmalba), Josef Führich (návrh nástěnných maleb), Leopold Kupelwieser a další (malířské provedení), Pohled do interiéru farního kostela ve Vídni – Altlerchenfeldu, 1848–1861

Josef Führich (1800–1876),
Poslední přijímání (Viaticum) sv.
Benedikta, asi 1866, olej na
plátně, opatský chrám sv. Petra a
Pavla v Rajhradě

Malířství 19. století

Rozvoj malířství v Čechách
kolem poloviny 19. století

prosazováním vyhraněného uměleckého individualismu

- jednotliví umělci jsou si stále častěji vědomi vlastního tvůrčího potenciálu;
- odmítání tradičních oficiálních autorit v oblasti vkusu a hledání nových možností svobodného uplatnění;
- rozdělení umělecké scény na oficiální, státem podporovanou, a neoficiální, „nekonvenční“, „moderní“ či „avantgardní“ oblast.

pokusy prosadit zlepšení podmínek pro vlastní svobodnou tvorbu v Čechách

- memorandum z 24. října 1835 požadující založení Spolku umělců a přátel umění (Verein von Künstler und Kunstfreunden), nezávislého na SVPU – neúspěšný pokus o zřízení svépomocné organizace umělců;
- Krasoumná jednota pro Čechy (Kunstverein für Böhmen), zřízená v tomtéž roce, organizovala od roku 1836 každoroční prodejní umělecké přehlídky.

pokusy prosadit zlepšení podmínek pro vlastní svobodnou tvorbu v Čechách

- teprve v listopadu revolučního roku 1848 byla založena Jednota umělců výtvořných – naplnění touhy českých umělců po vlastním nezávislém spolku;
- byla vedena národně orientovanými umělci (Josef Vojtěch Hellich, Josef Navrátil, Josef Mánes), členstvo se rekrutovalo z kruhů české národní elity;
- spolek již v roce 1858 zanikl.

Josef Vojtěch Hellich

(1807 Choltice u Pardubic-1880 Praha)

- v roce 1825 vstoupil na pražskou Akademii k Josefu Berglerovi ml., v letech 1830-1832 pak studoval ve Vídni;
- do povědomí české kulturní veřejnosti se zapsal především jako portrétista, hlavní oblastí jeho činnosti však bylo církevní malířství včetně malby oltářních obrazů;
- svým zájmem o Raffaelovo dílo se přiblížil tvorbě nazarénů.

František Tkadlík (1786–1840), Sv. Václav a sv. Ludmila při mši, 1837, olej, dřevo, 101,5 x 141 cm, Národní galerie v Praze

Josef Vojtěch Hellich (1807-1880), Kněžna Ludmila a Bořivoj vyučují sv. Václava na Tetíně, 1840, olej, plátno, 110 x 127,5 cm, Národní galerie v Praze

Josef Vojtěch Hellich (1807-1880), Podobizna Boženy Němcové, 1845, olej, plátno, 70 x 56 cm, Pražský hrad

Josef Mánes

(1820 Praha-1871 Praha)

- jeho otec Antonín (1784-1843) byl krajinářem a profesorem krajinomalby na Akademii (1836-1843), strýc Václav (1793-1858) působil především jako portrétista, bratr Quido (1828-1880) se zaměřil na žánrovou malbu a sestra Amálie (1817-1883) tvořila příležitostně pozoruhodné krajiny a věnovala se soukromé pedagogické činnosti = malířská rodina Mánesů;

Josef Mánes

(1820 Praha-1871 Praha)

- od roku 1835 studoval na pražské Akademii u svého strýce Václava Mánesa a u Františka Tkadlíka, později zde působil ještě pod Christianem Rubenem;
- po konfliktu s Rubenem odešel v roce 1844 do Mnichova, který tehdy platil za nejprogresivnější umělecké centrum ve střední Evropě.

Josef Mánes (1820-1871), Hrobník, 1843, olej, plátno, 52,5 x 67,5 cm,
Státní zámek Český Krumlov

Josef Mánes (1820-1871), Setkání Petrarky s Laurou v Avignonu roku 1327, 1846, olej, plátno, 116 x 148 cm, Národní galerie v Praze

Moritz von Schwind (1804-1871), V lese (Chlapcův kouzelný roh), kolem 1848, olej, plátno, 49,5 x 39,4 cm, Neue Pinakothek, Mnichov

Josef Mánes (1820-1871), Při měsíčku, 1853-1855, olej, plátno, ovál 53,5 x 41 cm, Národní galerie v Praze

Josef Mánes (1820-1871), Prapor čtenářského a pěveckého spolku „Rastislav“ Blansko, 1864, hedvábí, výšivka, 197 x 193 cm, Moravská galerie v Brně

Josef Mánes (1820-1871),
Josefina, kol. 1855, olej, plátno,
74 x 59 cm, Národní galerie v
Praze

Josef Mánes (1820-1871), Lyrická poesie, 1859, tempera, plátno, průměr 161,5 cm, Národní galerie v Praze

Josef Mánes (1820-1871), Červen – medailon z Kalendaria pro orloj Staroměstské radnice v Praze, 1865-1866, olej, měděný plech, průměr 270 cm, Muzeum hlavního města Prahy

Karel Purkyně

(1834 Vratislav-1868 Praha)

- syn světoznámého vědce Jana Evangelisty Purkyně mohl díky rodinnému zázemí rozvíjet svůj talent nezávisle na akademických institucích i kupujícím publiku;
- na pražské Akademii byl zapsán jen krátce v roce 1851;
- malíř a zároveň významný kritik a teoretik výtvarného umění.

Karel Purkyně (1834-1868), Bitva Amazonek, 1865, olej, dřevo,
119 x 165 cm, Národní galerie v Praze

Karel Purkyně (1834-1868),
Vlastní podobizna s paletou a
štetcem, kol. 1856, olej, plátno,
69 x 56 cm, Národní galerie v
Praze

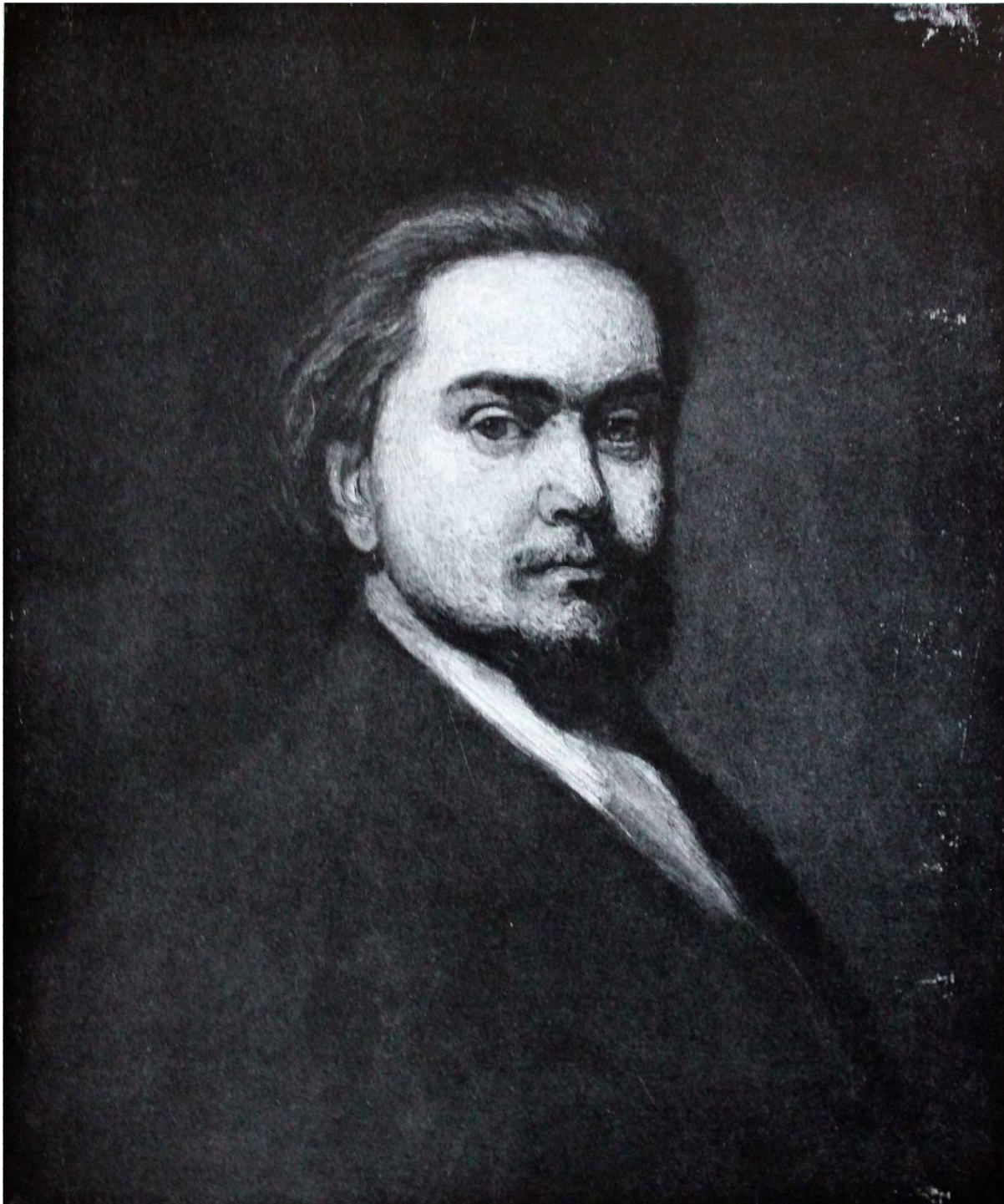
Karel Purkyně (1834-1868), Boulogneský lesík, 1857, olej, lepenka,
23,3 x 54,8 cm, Národní galerie v Praze

Karel Purkyně (1834-1868),
Podobizna rodiny řezbáře
Vorlíčka, kol. 1859, olej, plátno,
140 x 105,5 cm, Národní
galerie v Praze

Karel Purkyně (1834-1868),
Podobizna kováře Jecha, 1860,
olej, plátno, 139 x 140 cm,
Národní galerie v Praze

Karel Purkyně (1834-1868),
Vlastní podobizna, 1868,
olej, plátno, 64 x 55 cm,
Národní galerie v Praze

Karel Purkyně (1834-1868), Průvod postav ze Shakespearových děl I - detail, 1864, olej, plátno, 19 x 95 cm, Národní galerie v Praze

Karel Purkyně (1834-1868),
Sova sněžná, 1862, olej, plátno,
154,5 x 120,5 cm, Národní
galerie v Praze

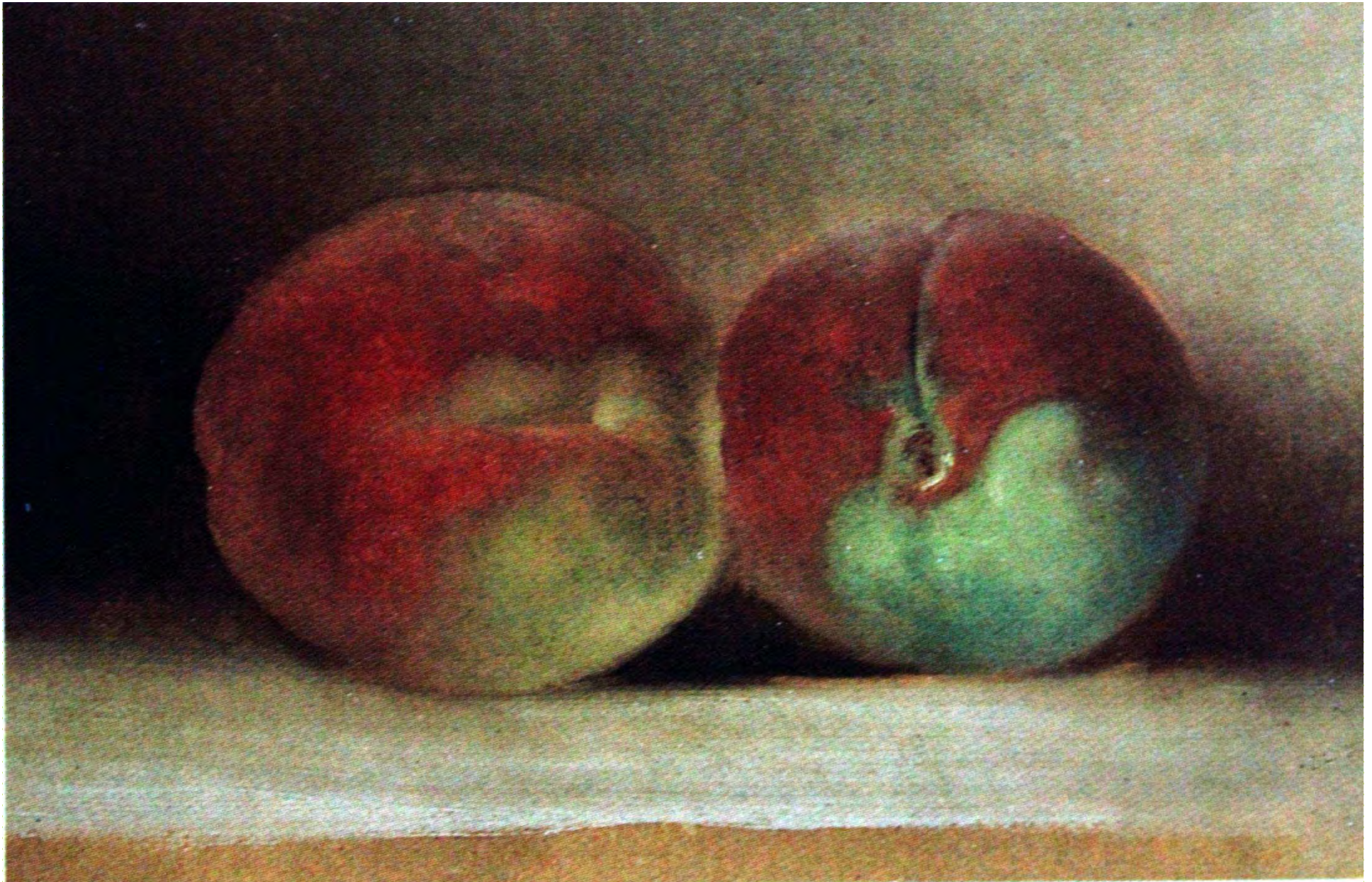
Josef Navrátil

(1798 Slaný-1865 Praha)

- zázemí řemeslnicko-podnikatelského středostavovského prostředí;
- vyučil se nejprve u svého otce malířem pokojů, poté se v letech 1819-1823 zdokonaloval na pražské Akademii, vedené Josefem Berglerem ml.;
- pevné zakotvení v pražské měšťanské společnosti je zdrojem Navrátilova společenského i uměleckého zařazení.

Josef Navrátil (1798-1865), Ve sklepě Chlumeckého, 50. léta
19. století, olej, plech, 71 x 70 cm, Národní galerie v Praze

Josef Navrátil (1798-1865), Broskve, 50. léta 19. století, olej, lepenka,
Národní galerie v Praze

Peter Fendi (1798-1865), Žena s dítětem pijící ze šálku, kolem 1837, olej, plech, Albertina, Vídeň

Josef Navrátil (1798-1865),
Mladá matka s děckem, 50. léta
19. století, olej, dřevo, 25 x 20
cm, Národní galerie v Praze

Josef Mánes (1820-1871), Hvězdná noc (Dostaveníčko), 1851, olej, plátno, 29 x 21 cm, Národní galerie v Praze

Josef Navrátil (1798-1865), Broskve, 50. léta 19. století, olej, lepenka,
Národní galerie v Praze

Josef Navrátil (1798-1865), Hon na lišku II, kol. 1850, olej, plátno, 45 x 55 cm, Národní galerie v Praze

Česká historická malba

- pro rozvíjení „velké“ historické malby nebyly v Čechách první poloviny 19. století příhodné podmínky;
- řada Berglerových žáků uplatnila historické náměty alespoň v návrzích grafických listů při realizaci projektu Antonína Machka (1775-1844) *Dějiny Čechů v obrazech* s náměty z českých dějin od jejich mytických počátků.

Josef Bergler (1753-1829), Heřman po bitvě v Teutoburském lese, 1809, olej, plátno, 241 x 304 cm, Národní galerie v Praze

Josef Führich (1800-1876), Bitva na Moravském poli, asi 1822,
litografie, papír, Moravská galerie v Brně

František Tkadlík (1786–1840), Sv. Václav a sv. Ludmila při mši, 1837, olej, dřevo, 101,5 x 141 cm, Národní galerie v Praze

Christian Ruben

(1805 Trevír – 1875 Inzersdorf u Vídně)

- studoval u Petera Cornelia v Düsseldorfu (1823-1825) a Mnichově (od r. 1825), kde se po dokončení studií podílel na četných veřejných zakázkách (návrhy pro okna Řezenského dómu, výzdoba zámku Hohenschwangau atd.);
- 1840-1841 absolvoval italskou cestu;
- od roku 1841 působil na Akademii v Praze.

Christian Ruben (1805-1875), Kolumbus objevuje břehy Ameriky, 1846, olej, plátno, 145 x 190 cm, Národní galerie v Praze

Carl Theodor von Piloty (1826-1886), Kolumbus, 1865, olej, plátno, 316 x 229,5 cm, Schack-Galerie, Mnichov

Rubenova škola

- brzy po Rubenově nástupu do funkce se začala rýsovat monumentální historická zakázka – nástěnné malby s výjevy z českých dějin pro Letohrádek královny Anny (Belvédér) na Pražském hradě;
- Christian Ruben v roce 1848 předložil SVPU ikonografický program vycházející z koncepce Františka Palackého.

Josef Matyáš Trenkwald (1824-1897), Bitva u Lipan roku 1334, 1850, stereochromie, 152 x 167 cm, Letohrádek královny Anny, Pražský hrad

Rubenova škola

- okruh žáků Rubenovy školy byl značně široký a různorodý, počítáme-li k nim všechny ty, kdo studovali na pražské a vídeňské Akademii v době jeho působení;
- za Rubenův vklad bývá považováno rozšíření počtu závěsných obrazů s tematikou světských, především národních dějin v českém umění.

Viktor Barvitijs (1834-1902), Bitva u Kresčaku, 1860, olej, plátno, 124 x 165,5 cm, Národní galerie v Praze

Petra Maixnera (1831-1884), Ctirad a Šárka, 1856, olej, plátno, 84,5 x 109 cm, Národní galerie v Praze

Jaroslav Čermák

(1830 Praha – 1878 Paříž)

- syn známého pražského lékaře opustil v souvislosti s událostmi roku 1848 Prahu a přes Německo odjel do Belgie;
- vstoupil nejprve do ateliéru Gustava Wapperse v Antverpách a později, v letech 1850-1854, byl žákem Louise Gallaita v jeho bruselském a pařížském ateliéru;
- v Paříži se roku 1851 trvale usadil a podnikal odsud četné cesty po Evropě.

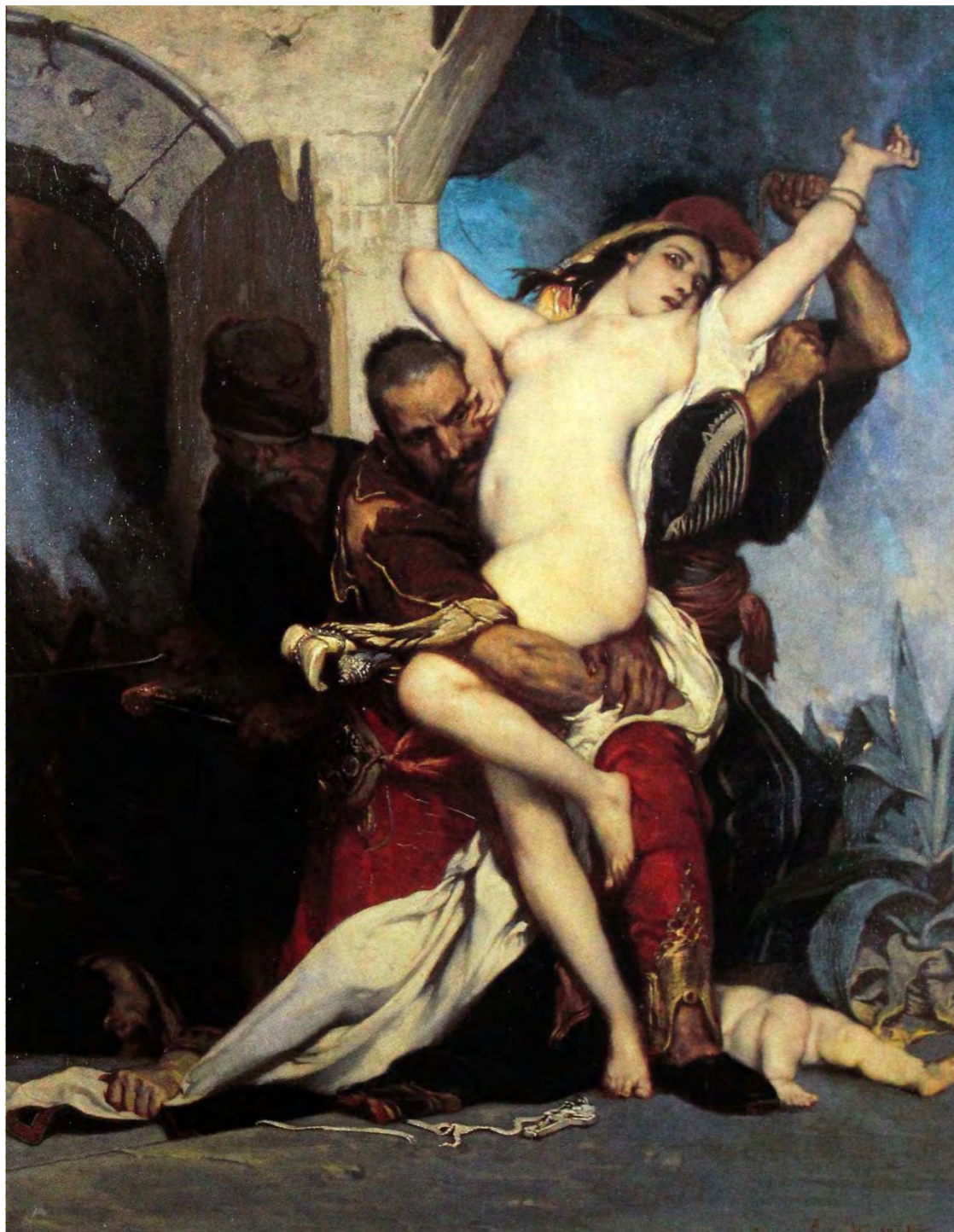
Jaroslav Čermák (1830-1878), Protireformace (Po bitvě na Bílé hoře, Šíření katolické víry v Čechách), 1854, olej, plátno, 135 x 190 cm, Národní galerie v Praze

Jaroslav Čermák (1830-1878),
Husité průsmyk bránící, 1857,
olej, plátno, 191 x 147 cm,
Národní galerie v Praze

Jaroslav Čermák (1830-1878),
Podobizna paní Gallaitové, 1863,
olej, plátno, 265 x 164 cm, Galerie
hlavního města Prahy

Jaroslav Čermák (1830-1878),
Únos Černohorky, autorská
replika obrazu vystaveného v
pařížském Salonu, 1865, olej,
plátno, 114 x 73,5 cm, Národní
galerie v Praze

Eugène Delacroix (1798-1863), Masakr (Vražďení) na Chiu, vystaven 1824, olej, plátno, 417 x 354 cm, Louvre, Paříž

Jaroslav Čermák (1830-1878), Šarvátka v horách, 1862-1864, olej, plátno, 36,5 x 47 cm, Praha, Pražský hrad

Jaroslav Čermák (1830-1878), Bosna roku 1877 (Návrat do vsi), 1877, olej, plátno, 149 x 200 cm, Praha, Pražský hrad

Václav Brožík

(1851 Třemošná – 1901 Paříž)

- po studiích na pražské Akademii odešel do Drážďan, kde se vedle akademické výuky věnoval studiu obrazů starých mistrů;
- v letech 1873-1874 žil v Mnichově, zde na něho zapůsobil příklad Carla Theodora von Piloty;
- 1876 se usadil v Paříži.

Václav Brožík (1851–1901), Mistr Jan Hus na koncilu kostnickém – studie, 1883, olej, plátno, 405 x 654 cm, Národní galerie v Praze

Václav Brožík (1851–1901), Tu, Felix Austria, Nube! – studie, 1896, olej, plátno, 92 x 142 cm, Národní galerie v Praze

krajinomalba a žánr

- v Čechách druhé poloviny 19. století se rozvíjely i další žánry;
- od roku 1836 byly pod hlavičkou Krasoumné jednoty organizovány každoroční prodejní umělecké přehlídky = možnost prezentace děl českých malířů a příležitost ke konfrontaci s díly zástupců zahraničních uměleckých škol.

Antonín Mánes (1784 Praha – 1843 Praha), Krajina s Belvédérem,
1816, olej, plátno, 85 x 118 cm, soukromý majetek

Antonín Mánes (1784 Praha – 1843 Praha), Bouře u Cibulky, 1840, olej, plátno, 63 x 92 cm, Moravská galerie v Brně

Maximilian Haushofer (1811 Nymphenburg – 1866 Starnberg),
Weissensee u Lermönsu v Tyrolsku, 1863, olej, plátno, 118 x 134 cm,
Národní galerie v Praze

Bedřich Havránek (1821-1899), U Rájce na Moravě, po 1850, olej,
plátno, 82 x 105 cm, Národní galerie v Praze

Alois Bubák (1824-1870), V Alpách (Údolí horního Innu v Tyrolsku),
1856-1857, olej, plátno, 60 x 85 cm, Národní galerie v Praze

Alois Bubák (1824-1870),
Lesní krajina s borovicí a
osamělým chodcem, kol.
1865, olej, plátno, 125 x 100
cm, Národní památkový
ústav, ú.o.p. Pardubice

Adolf Kosárek (1830-1859), Hřbitov u moře, 1856, 32 x 53 cm, olej, plátno na lepence, Západočeská galerie v Plzni

Adolf Kosárek (1830-1859), Osamělá krajina (Selská svatba), 1858,
76,5 x 142 cm, Národní galerie v Praze

Leopold Stephan (1826-1890), Krajina s čápy, 1859, olej, plátno,
85 x 122 cm, Národní galerie v Praze

Hugo Ullig/Ullik (1838-1881), Pohled na Trosky, 1873, olej, plátno, 55 x 76 cm, Národní galerie v Praze

Julius Mařák

(1832 Litomyřl – 1899 Praha)

- vyšel z tradice Haushoferovy krajinářské školy, kterou však výrazně přehodnotil vzhledem k novým evropským tendencím, především plenérismu a realismu barbizonských;
- studoval u Leopolda Rottmanna a Eduarda Schleicha v Mnichově;
- jeho krajinářské pojetí naplňuje dobové představy o specificky české krajinomalbě.

Julius Mařák (1832-1899), Čapí sněm, 1867, olej, plátno, 84 x 98 cm,
Národní galerie v Praze

Julius Mařák (1832-1899), Radhoř –
studie k výzdobě Národního divadla,
1883, olej, dřevo, 23 x 17 cm,
Národní galerie v Praze

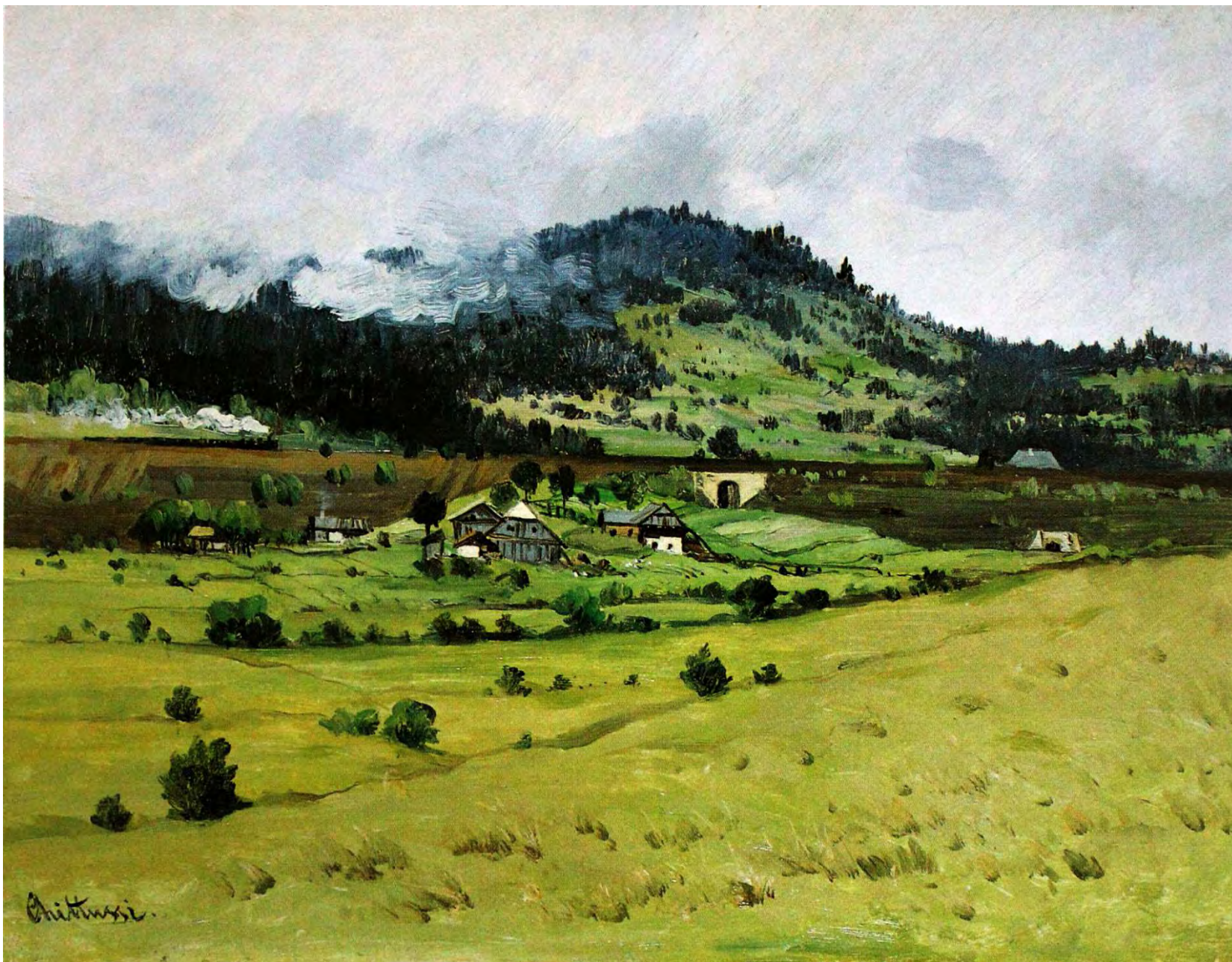
Antonín Chittussi

(1847 Ronov nad Doubravou – 1891 Praha)

- představuje opačnou linii české krajinomalby tohoto období než Julius Mařák a jeho škola;
- po studiu figurální malby na pražské Akademii odešel roku 1879 do Francie a připojil se k příslušníkům a následovníkům barbizonské školy;
- modernost = věcná, nearanžovaná malba s volbou jasných odstínů.

Antonín Chittussi (1847-1891), Z Českomoravské vrchoviny, 1882,
olej, plátno, 111 x 180 cm, Národní galerie v Praze

Antonín Chittussi (1847-1891), Krajina pod horami (Železná Ruda).
1886, olej, dřevo, 26,5 x 23 cm, Národní galerie v Praze

žánrová malba

- existovali malíři, kteří se na tento malířský druh úzce specializovali a jejich činnost byla předmětem zájmu široké veřejnosti a ocenění dobové kritiky;
- často u nich můžeme pozorovat ovlivnění tvorbou výrazných a obdivovaných osobností středoevropské žánrové malby, třeba vídeňského Ferdinanda Geорга Waldmüllera nebo Mnichovana Carla Spitzwega.

Antonín Dvořák (1817-1881),
Z týdne svatojánského, 1854,
olej, plátno, 50,5 x 41 cm,
Národní galerie v Praze

Antonín Gareis ml. (1837-1922), Posvícení, 1863, olej, plátno, 77 x 98 cm, Národní galerie v Praze

Quido Mánes (1828-1880), Zlatník,
1861, olej, plátno, 57 x 41,5 cm,
Národní galerie v Praze

Quido Mánes (1828-1880), Křesťanské cvičení na Domažlicku, 1869, olej, plátno, 87 x 114 cm, Národní galerie v Praze

Viktor Barvitijs (1834-1902), Bitva u Kresčaku, 1860, olej, plátno,
124 x 165,5 cm, Národní galerie v Praze

Viktor Barvitius (1834-1902), Čtvrtek ve Stromovce, 1860/1864, olej, plátno, 63 x 101 cm, Národní galerie v Praze

Viktor Barvitijs (1834-1902), Place de la Concorde, 1866, olej, dřevo, 20 x 31,5 cm, Národní galerie v Praze

Soběslav Hippolyt Pinkas

(1827 Praha – 1901 Praha)

- syn českého liberálního politika JUDr. Adolfa Marii Pinkase, jeho zetěm byl historik umění Anton Heinrich Springer;
- v roce 1849 se zapsal na pražskou Akademii
- v roce 1854 žákem ateliéru Thomase Couturea v Paříži a od roku 1861 zde pravidelně vystavoval své realistické práce.

Soběslav Hippolyt Pinkas (1827-1901), Děti, hrající si na Kampě, 1853/1854, olej, plátno, 83 x 102 cm, Národní galerie v Praze

Soběslav Hippolyt Pinkas
(1827-1901), Pasačka z
Marlotte, 1857, olej, plátno,
61,5 x 50,5 cm, Národní
galerie v Praze

Soběslav Hippolyt Pinkas (1827-1901),
Stařec a smrt, 1863, olej, plátno,
100,5 x 60 cm, Národní galerie v Praze

generace národního divadla

- po nadějném rozvoji umění v 60. letech 19. století bylo následující desetiletí považováno současníky za období stagnace;
- Patří sem umělci narození kolem poloviny století, ale v širším časovém rozmezí;
- principy kosmopolitismu – všichni významní malíři generace 70. let (kromě Alše) studovali mimo Prahu.

Gabriel Max

(1840 Praha – 1915 Mnichov)

- jeho otec Josef Max (1804-1855) i strýc Emanuel Max (1810-1901) byli ceněni jako přední pražští sochaři;
- studoval na Akademii v Praze (1855-1858) a Vídni (1858-1861), poté odešel ke Carlu Theodoru von Piloty (1826-1886) do Mnichova;
- 1879-1883 působil jako profesor historické malby na mnichovské Akademii.

Gabriel Max (1840-1915),
Ukřižování sv. Julie, 1867,
olej, plátno, 180 x 135 cm,
Národní galerie v Praze

Gabriel Max (1840-1915), Ahasver, 1875, olej, plátno, 98 x 120 cm, Národní galerie v Praze

Mikoláš Aleš

(1852 Mirovice – 1913 Praha)

- patří k nejoriginálnějším představitelům generace Národního divadla, přestože ve své době dlouho a vlastně marně bojoval s nepřízní oficiálních akademických autorit;
- měl ambice stát se historickým malířem, ale po bezprecedentním odmítnutí jeho obrazu z pražské výroční výstavy rezignoval na malířskou kariéru.

Mikoláš Aleš (1852-1913), Setkání krále Jiřího z Poděbrad s Matyášem Korvínem, 1878, olej, plátno, 159 x 225,5 cm, Národní galerie v Praze

Vojtěch Hynais (1854-1925), Zima (z budoáru ND), 1901, olej, plátno, 118 x 145 cm,
Národní galerie v Praze